

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

+

**Verificat,
Manager proiect****Prof.univ.dr. Maria Andronie**

A5.2 c Unitatea de învățare 3 a suportului de curs

Rolul, locul și importanța diplomației publice în relațiile internaționale contemporane

3.1. Conceptul de diplomație publică. Conținutul și principiile acesteia

3.2. Domeniile diplomației publice

3.3. Politicile (practicile) și instrumentele diplomației publice. Direcțiile de acțiune în diplomația publică

Rezumat

În perioada actuală, **diplomația publică**, un instrument important în influențarea comportamentului opiniei publice din afara granițelor unei țări, capătă o importanță tot mai mare, un asemenea instrument fiind folosit complementar cu diplomația tradițională. Acțiunile de diplomație publică au o istorie relativ scurtă, termenul fiind utilizat pentru prima dată în anul 1965. În timp, definirea termenului ca atare a fost diferită de un autor la altul. Indiferent însă de modul în care este definită, diplomația publică are drept premiză faptul că elementul central pentru realizarea politicii externe a unui stat rămâne dialogul. O diplomație publică eficientă presupune stabilirea și respectarea unor principii de bază care să ghideze întreaga activitate în acest domeniu.

Diplomația publică are un câmp larg de acțiune, metodele și tehnicile sale putând fi utilizate în mai multe domenii, vorbindu-se astfel despre diplomația publică standard, diplomația culturală, diplomația economică și cea tehnico-științifică. Transpunerea în practică a activităților de diplomație publică este apanajul unor politici (practici) specifice, în acest sens fiind utilizat un evantai de instrumente care, în cele mai multe cazuri, și-au dovedit eficiența.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Desigur, pentru a-și atinge obiectivele, diplomația publică presupune stabilirea și punerea în practică a unor direcții de acțiune, direcții prezentate și analizate în lucrarea de față.

Cuvinte cheie

Diplomație, diplomație publică, relații internaționale, puterea soft, puterea hard, puterea smart, propagandă, soft power, diplomație culturală, diplomație economică, diplomație tehnico-științifică, practici de diplomație publică, principiile diplomației publice, advocacy, instrumente ale diplomației publice.

3.1. Conceptul de diplomație publică. Conținutul și principiile acesteia

În perioada actuală, sub impactul globalizării, relațiile internaționale cunosc un profund proces de redimensionare, de restructurare, proces care are ca principală consecință înlăturarea monopolului statului atât asupra activității diplomatice propriu-zise, cât și asupra *diplomației publice*. În literatura de specialitate se consideră că instrumentul pe care îl au la dispoziție statele pentru a influența comportamentul actorilor nestatali din afara granițelor țării este **diplomația publică**, instrument folosit în mod complementari cu diplomația clasică (tradițională).

Dacă diplomația clasică reprezintă activitatea desfășurată de o țară prin reprezentanții săi diplomatici în vederea realizării politicii sale externe, **diplomația publică** este un domeniu al relațiilor internaționale, ce constă în acțiunile de politică externă realizate prin comunicarea la nivel instituțional cu opinia publică, internă și externă. Așadar, diplomația publică se concentrează asupra metodelor prin care statul comunică opiniei publice și societății, activitatea de diplomație publică putând fi explicată prin influențarea atitudinilor și percepțiilor publicului larg, intern sau extern, cu privire la deciderea, executarea și explicarea acțiunilor de politică externă. Este evident faptul că spre deosebire de diplomația clasică (aceasta fiind un instrument prin care șefii de stat sau de guvern comunică la cele mai înalte niveluri), diplomația publică se concentrează asupra căilor prin care o țară, acționând constant sau inconstant, prin intermediul unor indivizi sau instituții (în principial mass-media) comunică direct cu cetățenii altor state. Diplomația publică are un caracter transparent și implică un număr mare de „actori”, reuniți în jurul unui set comun de interese, spre deosebire de diplomața oficială, care este promovată de instituțiile oficiale ale statului. Mai mult decât

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

orice poziție pe scena internațională, decât orice efort extern de mobilizare a diplomației clasice și mai puțin costisitor decât aceasta, diplomația publică poate fi văzută ca un instrument eficace, potrivit, în vederea stabilirii unor identități reale, oricare ar fi comunitatea continentală sau globală din care facem parte. Așa cum menționam, există mai mulți actori care desfășoară activități de diplomație publică, rolul principal deținându-l *indivizii*, cetățenii unui stat. Cel de-al doilea actor, un actor de necomparat însă în ceea ce privește influența imediată, este reprezentat de către *mass-media* națională (diplomația media) acțiunea acesteia putându-se explica în principal datorită funcțiilor presei.

În contextul celor prezentate, se poate spune că activitățile diplomației, în general, ale diplomației publice, în particular, trebuie să fie însoțite de un proces complex de comunicare bidirecțională, ce cuprinde atât o dimensiune internă, cât și una externă.

Este de observat că în prezent tot mai multe state, mai mari sau mai mici, lansează campanii informaționale menite să contribuie la realizarea priorităților în domeniul politicii externe, dar și să obțină suportul cetățenilor proprii, al societății pentru aceasta. Aceasta deoarece, în contextul democrației participative, aderența opiniei publice față de politica guvernamentală rămâne un element indispensabil pentru reușita guvernului în cauză. Asemenea preocupări sunt valabile și pentru România. Aceasta, în condițiile în care, urmare aderării la Alianța Nord Atlantică, țara noastră trebuie să fie în măsură să se racordeze la diplomația publică a Alianței, pentru a putea fi compatibilă cu aceasta și pentru a transmite în mod coerent și, mai ales, coordonat mesajele ei către publicul larg.

În același timp, procesul aderării, iar apoi al integrării în NATO, într-un moment de transformare a Alianței, a presupus mobilizarea canalelor diplomatice tradiționale, precum și implicarea actorilor nonstatali în promovarea obiectivelor ferme ale politicii externe a României. Iată de ce țara noastră are nevoie astăzi de o diplomație publică eficientă, așa cum de altfel a avut nevoie întotdeauna. De altfel, trebuie să facem precizarea că în România s-au desfășurat întotdeauna acțiuni de diplomație publică, menționând aici, doar ca un exemplu, că în perioada interbelică au existat preocupări permanente de reprezentare sau de promovare a țării și a națiunii. Amintim în acest sens, activitățile Biroului de presă pentru acțiuni de propagandă, iar apoi cele ale Ministerului Propagandei și Informațiilor. Rezultatele obținute în perioada respectivă au fost vizibile, România fiind catalogată la acea vreme drept „lider regional”. Mai mult, în aproape toate țările Europei existau zeci de catedre de limba română,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

ziarele din Europa vremii scriau despre România în note favorabile, în timp ce diplomația convențională își găsea un sprijin real într-o practică diplomatică nouă la acea vreme.

Deși termenul de diplomație publică este folosit de ceva timp (aproape de o jumătate de secol), în teoria și practica în domeniu nu există unanimitate în definirea acestuia. În literatura de specialitate există în prezent o multitudine de definiții ale diplomației publice, fiecare autor considerând că definiția propusă de el este și cea mai bună. Toate aceste definiții prezintă însă diplomația publică drept știința care gestionează relația dintre statul național și națiunile străine, respectiv activitatea de a face ca stat, ca țară și ca națiune o imagine, o percepție bună și utilă în lume. Inițial, termenul a apărut pentru a descrie aspecte ale legăturilor internaționale care se manifestă în afara interacțiunii dintre structurile de stat. Prima utilizare a termenului de diplomație publică este cea a lui Edmund Guillion, care în anul 1965 l-a folosit în legătură cu înființarea Centrului Edward R Murow, în cadrul Universității Tuft. Guillion avea la acea dată o viziune potrivit căreia diplomația publică reprezintă „influența atitudinii publice în formarea și realizarea politicilor externe”. În concepția lui Guillion, diplomația publică cuprinde dimensiuni ale relațiilor internaționale, dincolo de diplomația tradițională, inclusiv formarea de către guverne a opiniei publice din alte țări, interacțiunea dintre grupe de interese private din diferite țări, informarea populației privind afacerile internaționale și influența acestora asupra politicilor interne, comunicarea între cei ce au ca atribuțiune comunicarea, precum diplomații și jurnaliști străini.

Termenul a oferit guvernului american un excelent fundament teoretic necesar activității externe a Agenției Americane de Informații.

De-a lungul timpului, literatura de specialitate și practica în domeniu au venit cu idei noi pentru a defini mai aproape de realitate termenul de diplomație publică. O scurtă trecere în revistă a evoluției termenului în cauză și a definirii acestuia poate prezenta un anumit interes.

Departamentul de Stat American definește diplomația publică drept programe finanțate de guvern, menite să informeze și să influențeze opinia publică.

În aceeași ordine de idei, Hans Tuch consideră că diplomația publică este un proces de comunicare a guvernului unei anumite țări cu publicul străin, în încercarea de a explica acestuia ideile și idealurile națiunii respective, instituțiile și cultura acesteia, ca de altfel și interesele naționale și politicile actuale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Un fost diplomat, Johyn Bown descrie diplomația publică americană ca fiind un proces ce implică trei roluri de bază: (i) diseminarea informației, (ii) educația și (iii) schimburile culturale.

Philip Taylor utilizează termenul „management al percepției” pentru a descrie rolul informațional al diplomației publice, făcând în acest sens o distincție între afacerile publice, interesul public, operațiuni psihologice, managementul mass-mediei și diplomația publică, în înțelesul clasic al acesteia.

Consiliul Strategic al Marii Britanii pentru Diplomație Publică privește noțiunea în cauză ca fiind activitățile care urmăresc să influențeze în mod pozitiv, inclusiv prin crearea de relații și parteneriate, percepțiile persoanelor fizice și organizațiilor din străinătate cu privire la Regatul Unit.

În sfârșit, kongresmenul american Henry Hyde consideră că rolul diplomației publice este acela de a recruta popoarele lumii într-o cauză comună și de a le convinge că obiectivele spre care tind ele însele – libertate, securitate și prosperitate- sunt aceleași cu cele pe care Statele Unite tind să le promoveze în străinătate.

În contextul celor prezentate, apreciem că se pot identifica o serie de **precondiții** pentru apariția diplomației publice, literatura de specialitate¹ considerând că puterea politică, guvernul unui stat, dar și comunitatea academică, culturală și științifică trebuie să aibă în vedere cel puțin cinci asemenea precondiții:

- a) democratizarea regimurilor politice în detrimentul celor totalitariste, societatea făcând în acest sens o presiune continuă asupra politicului, astfel încât legitimitatea politicilor guvernamentale se transformă într-un element determinant pentru stabilitatea internă;
- b) globalizarea, cu tot ceea ce presupune aceasta, oferă statelor posibilitatea de a concura în vederea atragerii investițiilor străine, a unor tehnologii noi, a oportunităților comerciale, a forței de muncă înalt calificate, pentru a asigura astfel o creștere economică durabilă;
- c) creșterea locului și, mai ales, a rolului cadrului multilateral în soluționarea problemelor internaționale cu care se confruntă omenirea determină importanța convingerii opiniei publice din alte țări de necesitatea mobilizării coalițiilor internaționale;

¹ Ion Guceac, Sergiu Porcescu, *Diplomația publică- componentă indispensabilă a discursului extern în condițiile globalizării*, în Akademos nr.1 (6), martie 2010, pag. 7.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

d) instaurarea erei tehnologiilor informaționale permite circulația rapidă a informației, acest lucru conducând la apariția unor opinii publice transnaționale;

e) în perioada actuală, când trăim într-o societate plină de contradicții, cu o economie complexă și dinamică dar, nu de puține ori, afectată de crize, cu indivizi tot mai preocupați pentru bunăstare și confort, subiecții politicii interne nu se pot delimita ușor de cei ai politicii externe, din moment ce, de exemplu, criza politică dintr-o anumită țară poate destabiliza întreaga situație internațională.

O condiție importantă necesară pentru desfășurarea unei diplomații publice eficiente este, desigur, atractivitatea ideilor și valorilor promovate de către stat, atât în interesul propriei societăți cât, mai ales, în afara granițelor sale. Aceasta, cu atât mai mult cu cât în perioada în care trăim majoritatea ideilor despre o anumită țară țin de domenii care nu pot fi puse sub stricta supraveghere a instituțiilor statului. Într-o asemenea situație, guvernele pot doar să identifice căile pentru ca mesajele pozitive să atingă grupurile țintă, înregistrându-se însă, nu de puține ori, eșecuri în acest demers.

În România există preocupări serioase în ceea ce privește democrația publică, inclusiv o literatură de specialitate interesantă, deși aflată încă în faza de căutare. Reamintim faptul că dacă în SUA diplomația publică apare la jumătatea anilor '60, în România aceasta apare pentru prima dată după formarea statului unitar, între cele două războaie. Dacă în ceea ce privește democrația publică interbelică am prezentat câteva idei, trebuie spus că, deși tributară unor principii totalitariste, diplomația publică din perioada socialismului a cunoscut o evoluție serioasă, fiind apreciată ca atare, atât în țară, cât și în străinătate. În prezent, o serie de practicieni, dar și teoreticieni în domeniu sunt prezenți în literatura de specialitate. Astfel, pentru a prezenta doar un exemplu, Cristian Diaconescu, un cunoscut om politic, consideră că diplomația publică este o știință, o activitate care vizează măsurarea și managementul percepției publice pe care statul și națiunea o au în exteriorul țării. Altfel spus, diplomația publică este mijlocul prin care politicile statului se „împachetează” pentru a fi percepute corect și favorabil în exterior. Încercând o definiție a diplomației publice, omul politic menționat consideră că aceasta este „activitatea de reprezentare și formare a percepției publice a mediei și națiunilor străine, ea vizând relația între stat și aceste națiuni”.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Indiferent de definiția dată termenului de diplomație publică, ideea unanim acceptată este, aproape în toate cazurile, că diplomația publică are drept premiză faptul că elementul central pentru realizarea politicii externe a unui stat este dialogul.

Majoritatea lucrărilor de specialitate prezintă conceptul de diplomație publică ca fiind parte componentă a puterii „soft”, aceasta însemnând abilitatea de a realiza un anumit scop pe baza participării voluntare a aliaților și nu prin constrângere. O asemenea „putere” rezidă din cultura și idealurile politice ale unei țări, fiind creată prin activitatea unor „actori” multipli, dar și a unor organizații cu impact asupra cetățenilor străini. Avem în vedere artiști, scriitori, cercetători, jurnaliști și grupuri media, lideri religioși, dar și alți lideri, precum și o serie de manifestări cultural-științifice, programe de radio și televiziune, alte programe culturale, inclusiv muzicale, galerii de artă, dar și ONG-uri, asociații de creație, partide politice, organizații sindicale sau profesionale.

În contrast cu puterea soft, puterea „hard” reprezintă capacitatea unui anumit actor de a obliga un altul pentru a realiza anumite acțiuni, putere ce include ca principale tactici intervenția militară, diplomația coercitivă și sancțiunile economice, în timp ce puterea soft face referire la abilitatea de a convinge să nu se întreprindă asemenea acțiuni. Combinația dintre cele două reprezintă puterea „smart”, o abordare care utilizează cele mai potrivite tactici din cele două dimensiuni ale puterii menționate mai sus.

În sfârșit, vorbind de diplomația publică și de aspectele referitoare la aceasta, vom menționa faptul că pentru a fi eficientă, ea presupune acțiuni bidirecționale. Ea implică nu doar elaborarea mesajelor pe care un stat dorește să le prezinte în afara granițelor proprii, ci și analiza și înțelegerea modurilor în care aceste mesaje sunt interpretate de cei din afară și dezvoltarea unor instrumente specifice, precum cele de persuasiune. Desigur, utilizarea mediilor de comunicare, filmul, muzica, sportul și alte asemenea activități sociale și culturale reprezintă modalități prin care diferiți cetățeni se pot înțelege unii cu alții. Acestea pot fi văzute ca părți integrate ale unor înțelegeri culturale internaționale pe care o strategie de diplomație publică modernă trebuie să încerce să se sprijine.

Introducerea în uz a termenului de diplomație publică era absolut necesară, deoarece activitățile pe care aceasta le presupune erau, de cele mai multe ori, atribuitele unei noțiuni care, deși consacrată, „reușise” să se manifeste deja negativ-propaganda. De fapt, inițial termenul de diplomație publică a fost folosit ca antonim al propagandei. Totuși, cei doi termeni

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

trebuie delimitați, acest lucru rezultând din faptul că dacă propaganda se bazează pe o combinare a falsurilor cu fapte reale, diplomația publică are la bază fapte cunoscute, adevărate. Altfel spus, în timp ce propaganda este, de regulă, percepută ca ceva malefic, diplomația publică are la bază principiul veridicității, principiu formulat de Edward Murrow, potrivit căruia „adevărul este cea mai bună propagandă, iar minciuna- cel mai mare rău”. În literatura de specialitate se face uneori distincție între cele două concepte – propaganda și diplomația publică- pornind de la ideea că propaganda înseamnă prin definiție înșelăciune și manipulare. Dimpotrivă, în alte lucrări se susține că cel mai reușit demers ar fi acela de a crea o legătură de încredere între guverne și națiuni, printr-o comunicare onestă și deschisă, bazată pe obiectivele de politică externă. Aceasta, în condițiile în care, așa cum menționam, dialogul reprezintă o componentă de bază a diplomației publice. Un asemenea dialog nu trebuie însă perceput în sens unic, ci bidirecțional, fiind esențială și înțelegerea modului în care mesajul este interpretat de către diversele societăți.

Desigur, o diplomație publică eficientă, care să-și atingă obiectivele propuse, presupune stabilirea și, mai ales, respectarea unor **principii** de bază, altfel spus, existența unor „piloni” care să „ghideze” întreaga activitate. Potrivit lui Christopher Ross, fost ambasador al Statelor Unite în Siria și Algeria, aceste principii se referă la:

- a) înțelegerea de către opinia publică externă a politicii reale a statului emițător, deci în forma în care aceasta este practică în realitate, și nu așa cum este prezentată de alții, cum este gândită de aceștia;
- b) necesitatea explicării politicii publice, utilizând în acest scop cele mai eficiente argumente și încercând să se demonstreze raționalitatea și să se justifice valorile ei fundamentale;
- c) transmiterea către publicul extern a unor semnale consecvente, veridice și, mai ales, convingătoare, apelând în acest scop la practici și instrumente care și-au dovedit eficiența, urmărindu-se transmiterea celor mai potrivite mesaje;
- d) adaptarea semnalelor, a mesajelor transmise la auditorul țintă, la comportamentul acestuia, modul său de manifestare, părerile și opiniile în domeniu trebuind să fie studiate, analizate și interpretate în permanență;
- e) desfășurarea activităților de diplomație publică, sub toate formele acesteia – clasică, culturală, economică, științifică etc.- nu numai pe anumite segmente țintă, dar și pe masele

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

largi, pentru întreaga opinie publică din străinătate, utilizându-se în acest scop mijloace diferite, în principal cele mass-media, scrisă, audio și electronică;

f) urmărirea „lărgirii” publicului extern, creșterea cantitativă și calitativă a numărului destinatarilor de diplomație publică. Pentru aceasta, se va urmări o mai bună cooperare cu diverși parteneri externi, cu instituții și organisme, dar și cu alte persoane fizice și, mai ales, juridice;

g) creșterea preocupărilor pentru realizarea unui comunicări internaționale eficiente, o comunicare activă, care să conducă la obținerea rezultatelor scontate.

Desigur, acțiunile de diplomație publică pot avea în vedere și alte principii, practica în domeniu, dar mai ales, literatura de specialitate menționând un evantai larg, diferit la un stat la altul, dar și de la un autor la altul.

3.2. Domeniile diplomației publice

Diplomația publică are un câmp larg de acțiune, metodele și tehnicile sale putând să fie utilizate în mai multe domenii, vorbindu-se astfel despre diplomația publică standard, în accepțiunea sa clasică, diplomația culturală, diplomația economică și cea tehnico-științifică.

În condițiile în care diplomația publică standard a făcut obiectul primei părți a materialului nostru, vom aminti aici doar semnificația conceptului ca atare, în sensul că aceasta trebuie înțeleasă ca fiind modalitățile, căile prin care o țară comunică cu opinia publică, în general, cu publicul din afara granițelor sale, în special. Altfel spus, activitatea de diplomație publică poate fi explicată prin influențarea atitudinilor și percepțiilor publicului larg, intern sau extern, cu privire la decidera, executarea și explicarea acțiunilor de politică externă.

1. Diplomația culturală este un domeniu important al diplomației publice, care are ca obiectiv stabilirea, dezvoltarea și susținerea relațiilor cu celelalte state prin cultură, artă, educație și știință. Activitatea de diplomație culturală reprezintă un proces al proiectării în exterior a sistemului de valori culturale a unui stat și a promovării acestuia la nivelul relațiilor bi și multilaterale.

Cultura și reprezentările culturale joacă un important rol în reprezentarea unui stat în spațiul public internațional. În acest context, strategiile de diplomație culturală beneficiază

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

de o situație aparte, în sensul că promovarea propriei imagini și a propriilor valori culturale nu reprezintă doar o miză politică ci, deopotrivă și una economică.

Diplomația culturală își propune o serie de *obiective* importante, legate, în principal, de:

- susținerea relațiilor cu celelalte state prin cultură, educație, artă și știință;
- deschiderea unor căi alternative de comunicare;
- inițierea și cultivarea de relații culturale pe termen lung între state;
- exercitarea de influență în sprijinirea priorităților de politică externă;
- utilizarea unor instrumente specifice pentru promovarea intereselor economice.

Chiar dacă termenul ca atare nu este foarte vechi, ci mai degrabă de dată recentă, diplomația culturală s-a constituit într-o practică curentă de-a timpului istoriei. De fapt, într-o accepțiune mai largă, orice persoană care facilitează cunoașterea într-un mediu străin, a unei culturi și schimburi de idei, practică diplomația culturală. În ultimă instanță, interacțiunea dintre indivizi rămâne cel mai bun facilitator al cunoașterii culturii, limbii, tradițiilor și civilizației proprii, iar în acest context, activități precum turismul cultural, expozițiile cu tematici istorice și culturale, emisiunile documentare, site-urile dedicate au un important rol în promovarea țării și a valorilor sale cultural-istorice.

În activitatea practică, diplomația culturală se utilizează în următoarele sectoare:

- a) sectorul public (național, internațional), pentru promovarea intereselor naționale, locale sau regionale, prin promovarea valorilor autentice specifice acestora;
- b) sectorul privat, ca modalitate prin care agenții economici promovează comunicarea și schimburile culturale, urmărindu-se creșterea profitabilității, facilitarea pătrunderii pe noi piețe;
- c) societatea civilă, diplomația culturală fiind folosită drept platformă de facilitare a cunoașterii și înțelegerii, a reconcilierii post-conflict. Sunt create astfel rețele profesionale ce ușurează schimburile academice inter-instituționale, forumuri internaționale, manifestări culturale, programe și trasee de turism cultural de patrimoniu.

Chiar dacă în literatura de specialitate se face distincție între diplomația culturală și diplomația publică, cei doi termeni sunt uneori folosiți cu titlu de echivalență. Termenul de diplomație publică este însă unul mai larg, mai cuprinzător, diplomația culturală fiind parte a acestuia, un subsistem al său, cu mențiunea că aceasta din urmă nu se individualizează doar

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

prin conținutul cultural, ci și prin cei care o practică. Astfel, diplomația culturală nu este practică doar de guverne, ci și de asociații nonguvernamentale și de indivizi neînregimentați vreunei structuri. Într-un fel sau altul, fiecare cetățean al unei țării aflat în străinătate poate să fie un „diplomat cultural”, voluntar sau involuntar al locului de unde provine. În toate acțiunile de diplomație publică întreprinse, trebuie avut în vedere că de fapt componenta sa culturală ține de schimbarea percepțiilor, iar acest lucru se produce doar în timp și poate fi măsurată doar în timp.

Așa cum menționam mai înainte trebuie făcută o distincție clară între diplomația publică și propagandă, în general, între diplomația culturală și propagandă, în particular. Aceasta, în condițiile în care atât în vorbirea curentă, dar chiar și în literatura de specialitate continuă să se identifice diplomația culturală cu propaganda și, mai ales, cu propaganda culturală, aceasta din urmă fiind integrată conceptului de „Soft Power”. Unii teoreticieni merg chiar mai departe, vorbind de apariția unui nou concept al identității naționale, națiunea fiind exprimată într-o mai mică măsură ca entitate culturală. Conceptul de „Soft Power” a influențat mult în ultimul timp strategiile diplomatice și modul de calibrare a acțiunilor de politică guvernamentală ale guvernelor, fiind o reacție la o serie de evoluții concrete. În acest sens, în literatura de specialitate se susține că „importanța acordată dimensiunii soft power în relațiile internaționale este direct proporțională cu importanța acordată strategiilor de diplomație publică și a celor de diplomație culturală, ca parte integrată a diplomației publice”²

În documentele interbelice, termenul de diplomație culturală apare destul de rar, mult mai utilizat fiind cel de propagandă culturală. În perioada respectivă, propaganda și diplomația culturală erau considerați ca fiind termeni echivalenți. În zilele noastre este însă unanim acceptat faptul că sunt lucruri diferite, diferențe ce constau în nuanța de interpretare a materialelor, limbaj, scopuri, mijloace, actorii care le implementează etc.

Termenul de diplomație culturală aparține, așadar, în principal, contextului politic postbelic și, mai ales, celui post război rece.

Diplomația culturală presupune spontaneitate, subtilitate, neavând un scop sau un mesaj politic atât de pronunțat precum în cazul propagandei. Mai mult, diplomația culturală presupune descentralizare, fiind la îndemâna nu numai a actorilor statali, principalii ei

² Lucian Jora. *Diplomația culturală a Uniunii Europene. Aspecte funcționale ale serviciului european de acțiune externă*, în Revista de Științe politice și internaționale nr IX- 2, 2012, pag 32.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

promotori fiind actorii independenți ce își asigură continuitatea, permeabilitatea în rândul opiniei publice din afara țării.

Spre deosebire de propagandă, care selectează cu atenție modele de autoreprezentare, modul în care sunt implementate și, mai ales, de către cine, diplomația culturală presupune acumularea de experiențe pozitive între două țări la nivel individual, cât și între instituții, prin experiențe deschise. În al doilea rând, trebuie reținut și faptul că dacă diplomația culturală expune particularitățile identitare într-un mod subtil și discret, propaganda face același lucru prin manifestări de multe ori într-o manieră ostentativă. În plus, trebuie precizat faptul că diplomația culturală în sine poate să degenereze cu ușurință în propagandă, iar practicarea ei în sine implică un grad înalt de integritate, având în vedere că, de multe ori, este folosită, nu ca modalitate de facilitare a cunoașterii și înțelegerii, ci ca instrument de persuasiune și de influență. De asemenea, vom menționa încă un aspect important, și anume faptul că diplomația culturală presupune accesul direct, neintermediat la cultură, urmărindu-se facilitarea cunoașterii reciproce, o cunoaștere vie și reală, la nivel de indivizi. Aceasta, în timp ce acțiunile oficiale guvernamentale nu au un grad corespunzător de discuție a reprezentării, pentru a nu fi receptate ca propagandă, fiind adesea simple acțiuni de rutină, „bifate” în rapoartele anuale, fără a avea un impact cultural real.

Practicarea diplomației culturale ca instrument de acțiune externă diferă de la un stat la altul, urmare unor particularități ale acestora, precum locul pe care cultura în sine îl reprezintă în politica statului respectiv, ca și de stilul și tradițiile diplomatice ale acestuia

Într-un asemenea context, vom menționa faptul că România se implică în mod activ în promovarea dialogului intercultural și interreligios, în calitatea sa de stat membru în organizațiile culturale internaționale din sistemul ONU și al Uniunii Europene. În acest sens, România aduce un exemplu de toleranță și de respect față de multiculturalism, animată fiind de convingerea că cel mai bun remediu împotriva neînțelegerilor, a violenței, este înțelegerea „celuilalt” , prin cultură.

Diplomația culturală românească se desfășoară pe mai multe planuri de promovare a culturii noastre naționale în străinătate, prin negocierea acordurilor interguvernamentale în domeniile culturii și educației și a programelor executive, care pun în aplicare asemenea acorduri și care constituie baza juridică prin care se realizează diferite proiecte și schimburi culturale și educaționale, prin organizarea la misiunile românești din străinătate de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

evenimente culturale variate, de promovare a ofertei educaționale a instituțiilor de învățământ superior românești. Statul român, prin ministerul său de externe, contribuie la elaborarea și îndeplinirea acordurilor și programelor bi-și multilaterale în domeniul culturii, educației, științei și mass-mediei, menținând legătura cu instituțiile românești care au în competență asemenea domenii.

În acest context, vom remarca faptul că în ultima perioadă de timp, cooperarea interguvernamentală și-a câștigat o autonomie proprie în cadrul agendelor de cooperare bilaterală științifico-educatională, alături de agenda politică și cea economică fiind recunoscută ca un al treilea pilon pe agenda relațiilor bilaterale. Trebuie observat că, mai ales după anul 2000, tratatele și acordurile bilaterale includ în mod curent capitole de sine stătătoare ce cuprind, de exemplu, aspectele referitoare la patrimoniul cultural. Abilitățile în domeniul reprezentării patrimoniului istoric și cultural sunt aspecte esențiale pentru diplomația publică, în general, pentru diplomația culturală, în particular, ca domenii de nișă ale diplomației și relațiilor internaționale

Pe plan extern, Ministerul Afacerilor Externe acționează prin intermediul secțiilor culturale ale misiunilor diplomatice ale României în străinătate, fiind sprijinit de rețeaua instituțiilor culturale românești și a lectoratelor de limbă și civilizație română, care funcționează în cadrul unor universități de prestigiu din străinătate. Institutele culturale sunt coordonate de Institutul Cultural Român, instituție ce funcționează sub autoritatea Senatului României. Misiunea Institutului Cultural Român este aceea de a face cunoscută cultura română în afara țării și de a asigura vizibilitate și prestigiu. Potrivit reglementărilor legale, institutele în cauză funcționează sub coordonarea Ministerului Afacerilor Externe și a Institutului Cultural Român, cu excepția celor de la Roma și Veneția care sunt coordonate de M.A.E., ICR și Academia Română.

În cadrul activităților de diplomație culturală, trebuie să mai fie menționate cele desfășurate sub egida UNESCO și a organismelor subsidiare acesteia, amintind aici acțiunile întreprinse de către Delegația Permanentă a României pe lângă UNESCO, de Comisia Națională a României pentru UNESCO, aceasta din urmă având drept scop de a face legătura între grupurile naționale guvernamentale și nonguvernamentale și programele UNESCO. Pentru a le conferi o recunoaștere universală, începând cu anul 1956 UNESCO se asociază la comemorarea evenimentelor istorice și a personalităților unanim recunoscute celebrate de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

statele membre. Nu în ultimul rând, vom menționa că România participă la acțiunile UNESCO în domeniul patrimoniului în cadrul convențiilor la care este parte.

2. **Diplomația economică** este funcția de politică externă care asigură conformitatea documentelor de politică externă cu obiectivele de promovare a bunăstării economice a cetățenilor țării. Această formă a democrației are ca obiectiv utilizarea instrumentelor de politică externă pentru susținerea intereselor economice ale statului, pe de o parte, și ale agenților economici, pe de altă parte. În același timp, diplomația economică este cea care asigură un cadru eficient de cooperare instituțională în vederea realizării unor demersuri concrete de promovare a obiectivelor economice ale statului respectiv în străinătate și de sprijinire a atragerii de investiții străine.

Prin acțiunile de diplomație economică, România urmărește transpunerea în practică a unor obiective, legate, în principal, de :

- apararea intereselor economice românești în străinătate, acordarea de sprijin mediului de afaceri autohton;
- sprijinirea și promovarea obiectivelor de securitate energetică;
- cooperarea cu organizații economice internaționale;
- cooperarea inter-instituțională pe linie economică;
- acordarea de expertiză economică în cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

În cele ce urmează vom încerca o trecere în revistă a celor cinci direcții de acțiune, așa cum sunt ele prezentate pe site-ul ministerului de resort.³

În ceea ce privește *mediul de afaceri*, vom menționa faptul că Ministerul Afacerilor Externe urmărește implicarea directă sau împreună cu alte instituții, centrale sau locale, în sprijinirea activităților și proiectelor de importanță strategică pentru România, dar și sprijinirea activităților curente de comerț exterior, extinderea companiilor românești pe diferite piețe, atragerea de investiții străine, toate acestea desfășurate de alte instituții cu atribuții directe legate de mediul de afaceri din România. În acest sens, ministerul desfășoară următoarele activități:

- a) promovarea externă, urmărindu-se facilitarea intrării pe diferite piețe și extinderea activității firmelor românești deja existente în străinătate;

³ <http://www.mae.ro/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

b) cooperarea cu instituții românești competente în vederea fluidizării circuitului informației și a medierii contactelor necesare pentru oamenii de afaceri români, în scopul facilitării accesului acestora pe piețe externe;

c) monitorizarea, împreună cu direcțiile din zonă, a rezolvării problemelor cu care se confruntă mediul de afaceri românesc, în derularea operațiunilor în străinătate;

d) organizarea de întâlniri cu reprezentanți ai mediului de afaceri pentru identificarea posibilităților de acordare a sprijinului necesar;

e) organizarea sau sprijinirea altor structuri guvernamentale în organizarea de evenimente cu caracter economic (conferințe, seminarii, forumuri, reuniuni etc.);

f) acordarea de asistență specifică domeniului de activitate în organizarea de misiuni economice în străinătate;

g) accentuarea prezenței intereselor economice românești, prin valorificarea potențialului reprezentat de consulii onorifici ai României;

h) urmărirea proiectelor regionale majore cu beneficii pentru economia românească, în diverse domenii de interes pentru afacerile derulate în străinătate;

i) elaborarea și urmărirea punerii în aplicare a unui calendar de acțiuni, în vederea promovării intereselor economice ale României;

j) sprijinirea elaborării documentelor cu caracter economic referitoare la situația macroeconomică a României, prezentate la diferite foruri și reuniuni internaționale.

Referindu-ne la cea de-a doua direcție de acțiune a diplomației economice, respectiv *sprijinirea și promovarea obiectivelor de securitate energetică*, vom menționa că ministerul cooperează cu alte instituții naționale cu atribuții specifice, în vederea promovării pe plan extern a obiectivelor destinate asigurării energetice a țării, principale acțiuni urmărind:

a) monitorizarea și promovarea problematicii securității energetice;

b) sprijinirea îndeplinirii obiectivelor energetice naționale, în coopeare directă cu alte instituții și structuri guvernamentale cu atribuții specifice în acest domeniu;

c) sprijinirea obiectivelor și proiectelor Uniunii Europene în domeniul energetic, pentru asigurarea securității energetice europene și pentru dezvoltarea unui mediu economic stabil;

d) implicarea activă în materializarea proiectelor energetice importante pentru Europa Centrală și de Sud-Est, cu promovarea prioritară a proiectelor de interes național pentru

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

România, luându-se în considerare evoluțiile și perspectivele politico-economice regionale și globale;

e) sprijinirea activității de dezvoltare a dialogului inter-instituțional din cadrul grupurilor de lucru, comitetelor și altor structuri inter-departamentale sau inter-statale privind problematica energetică.

Cea de-a treia direcție de acțiune a diplomației economice românești are în vedere *cooperarea cu organizații economice internaționale*, Ministerul Afacerilor Externe asigurând reprezentarea României în cadrul acestora. În același timp, ministerul sprijină organsimele centrale responsabile în promovarea intereselor specifice ale României în aceste organisme economice. În acest context, principale atribuții se referă la:

a) coordonarea activităților desfășurate de România pe lângă Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE);

b) promovarea intereselor țării noastre la principalele organizații europene și mondiale cu atribuții în domeniu. Avem în vedere, de exemplu, Fondul Monetar Internațional, Grupul Băncii Mondiale, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Organizația Mondială a Comerțului etc.;

c) valorificarea prezenței reprezentanțelor României la/pe lângă organizațiile economice internaționale.

O direcție de acțiune de importanță apreciabilă o reprezintă *cooperarea inter-instituțională*, ministerul având câteva atribuții, legate, în principal, de:

a) realizarea contactului informațional economic între activitatea de diplomație economică a Ministerului Afacerilor Externe -misiuni diplomatice- mediul de afaceri-instituții cu atribuții în domeniul economic, inclusiv prin actualizarea permanentă a unor informații macroeconomice despre România;

b) facilitarea dialogului și a schimbului de informații cu instituțiile din administrația publică, centrală și locală, precum și cu mediul de afaceri. În același timp, se urmărește organizarea unei mai bune coordonări între instituțiile statului în cazul unor acțiuni concertate de promovare și lobby pentru interesele economice ale României;

c) consolidarea relațiilor inter-ministeriale, în vederea reprezentării economice externe;

d) participarea în cadrul comisiilor și grupurilor de lucru inter-ministeriale pe probleme economice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

În sfârșit, cea de-a cincea direcție de acțiune a Ministerului Afacerilor Externe în ceea ce privește diplomația economică se referă la *oferirea de expertiză economică*, urmărindu-se, în principal:

- a) fundamentarea obiectivelor, strategiilor și demersurilor de politică externă;
- b) promovarea și derularea proiectelor economice în cadrul cărora România are diferite interese strategice;
- c) editarea de buletine de informații economice, acestea urmând a fi utilizate în cadrul ministerului și misiunilor sale diplomatice.

3 Accelerarea descoperirilor științifice a favorizat dezvoltarea unei diplomații dedicate. Țările dezvoltate, aflate în avangarda descoperirilor tehnologice, au cedat o parte din rezultatele acestor cercetări altor state, reușind astfel obținerea de beneficii diplomatice și economice, pe care prin metode tradiționale, nu ar fi putut. În acest context, se poate spune că **diplomația tehnico-științifică** se referă la rolul științei și tehnologiei în trei domenii ale politicii externe, în general, ale diplomației publice, în particular:

- facilitarea cooperării științifice internaționale (diplomația pentru știință);
- utilizarea cooperării științifice pentru refacerea sau îmbunătățirea relațiilor bilaterale între state (știința pentru diplomație);
- aplicarea expertizei științifice în elaborarea obiectivelor externe (știința în diplomație).

Rezultă din cele de mai sus faptul că diplomația științifică poate și trebuie utilizată cu referire la trei aspecte: știința în diplomație, diplomația pentru știință și știința pentru diplomație.

Utilizarea cooperării științifice pentru o diplomație publică eficientă poate fi conceptualizată ca o confluență a scopurilor științifice de acces și a scopurilor diplomatice de influență. Desigur, după cum dialogul constituie baza diplomației publice, limbajul comun al științei este fundamentul diplomației științifice, acesta contribuind la diminuarea diferențelor, a abordărilor diferite, politice și culturale.

Scopurile diplomației științifice sunt diferite, ele depinzând de prioritățile și interesele statelor și organizațiilor implicate, începând cu soluționarea unor probleme globale ale omenirii, îmbunătățirea competitivității globale, susținerea dezvoltării economice și terminând cu oferirea de asigurări reciproce de securitate și înțelegere regională. Exemplele ar putea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

continua. Experiența practică a demonstrat că în timp, cooperarea științifică a contribuit la stabilirea legăturilor între diferite țării care se aflau în impas din punct de vedere politic, părți în conflict sau foști adversari. Avem în vedere, de exemplu, Europa de după cel de-al doilea război mondial sau după războiul rece, Statele Unite și Japonia în anii '60, SUA- URSS sau SUA-China, în anii '70. În perioada războiului rece, organizațiile științifice au constituit un punct de legătură pentru discuții informale în domeniul energiei nucleare între Statele Unite și URSS, în prezent știința oferind o alternativă de cooperare cu țări precum Iranul, Irakul, Arabia Saudită, Pakistanul sau Afganistanul. Aceasta, deoarece valori științifice unanim apreciate și recunoscute, precum raționalitatea, transparența și universalitatea constituie premise pentru construirea și păstrarea unor relații de încredere între diferite popoare. Știința oferă un mediu nepolitizat pentru un schimb liber de idei între state, organizații și persoane, indiferent de religie, de apartenență sau de cultură. În acest context, vom remarca faptul că dacă pentru mediul științific cooperarea internațională semnifică accesul la resurse – umane, materiale, financiare și informaționale- în infrastructură științifică dezvoltată etc., pentru diplomație mediul științific înseamnă rețele și canale de comunicare, ce pot fi utilizate în vederea susținerii demersurilor politice.

Marile diplomații sunt preocupate serios în construirea, menținerea și dezvoltarea unei diplomații științifice adecvate. Avem în vedere, de exemplu, Statele Unite ale Americii, care au instituit funcția de Consilier în domeniul științei și tehnologiilor în cadrul Secretariatului de stat (sarcina principală a acestuia este aceea de consolidare a parteneriatelor în cadrul comunităților științifice internaționale, dezvoltarea capacităților științifice, identificarea evoluțiilor științifice care pot influența interesele naționale americane), dar și Japonia, unde sunt identificate patru obiective în acest domeniu: (i) negocierea participării oamenilor de știință niponi la programele naționale de cercetare, (ii) oferirea de expertiza științifică la elaborarea politicilor externe (iii) asistență la crearea capacităților științifice din cadrul țărilor în curs de dezvoltare și (iv) utilizarea științei în vederea creșterii prestigiului Japoniei pe plan internațional și în atragerea investițiilor.

La nivel global, Conferința ONU pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD) a hotărât în anul 2001 crearea unei inițiative în domeniul diplomației științifice, pentru a îmbunătăți astfel acordarea de consultații tehnico-științifice în cadrul negocierilor multilaterale și aplicarea rezultatelor acestor negocieri la nivel național.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Utilizarea cooperării științifice în vederea îmbunătățirii relațiilor bilaterale între diferite țări îmbracă în zilele noastre următoarele forme:

- a) festivalurile științifice, expozițiile și alte manifestări de acest gen, acestea putând să devină acțiuni reușite de accentuare a universalității științei și intereselor culturale comune;
- b) bursele educaționale sunt considerate a fi un mecanism eficient, verificat în practica diplomației publice, pentru crearea rețelelor și încurajarea parteneriatelor;
- c) acordurile de cooperare tehnico-științifică, viața demonstrând că în numeroase cazuri acestea au contribuit la îmbunătățirea relațiilor bilaterale între țări cu mare diferențe în politica lor externă;
- d) crearea unor instituții noi, având drept principial scop reconstruirea încrederii între țările lumii, în general, între țări aflate într-un „conflict” potențial, ajuns uneori aproape de apogeu. Un exemplu concludent rămâne Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară, creată la sfârșitul celui de-al doilea război mondial;
- e) diplomația la „nivelul doi”, aceasta putând fi utilizată pentru a implica experți din afara procesului oficial de negocieri. Pentru ca un asemenea demers să fie eficient, experții în cauză trebuie să fie recunoscuți ca atare, să fie influenți și, mai ales, credibili, iar concluzile lor să fie convingătoare pentru participanții la negociere sau mediere.

Asemenea exemple demonstrează faptul că în etapa actuală diplomația științifică poate contribui la realizarea unor priorități ale politicii externe a statelor lumii, creând uneori premisele necesare pentru relansarea relațiilor bilaterale între acestea.

3.3. Politicile, (practicile) și instrumentele diplomației publice. Direcții de acțiune în diplomația publică

Transpunerea în practică a activităților de diplomație publică presupune existența unor politici, a unor practici specifice, care să fi fost verificate în timp și, mai ales, să-și fi dovedit eficiența. În literatura de specialitate, **practicile de diplomație** publică sunt structurate în cinci categorii:

- a) ascultare, respectiv activitatea de culegere de informații despre opinia publicului din străinătate, aceasta precedând orice altă acțiune de diplomație publică. De fapt, ascultarea trebuie privită ca fiind demersul unui anumit actor de a gestiona mediul internațional prin colectarea și analiza de date despre public și opiniile sale și de a le folosi pentru a-și

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

redicționa politica externă sau abordarea în diplomația publică. O abordare centrată pe un astfel de element poate duce la anumite modificări ale politicii externe ale unui stat în funcție de percepția publicului din țările țintă față de statul emițător, al politicii sale față de politica în sine;

b) advocacy este activitatea de promovare a unei politici speciale sau a unei idei prin comunicare internațională. De fapt, advocacy reprezintă un ansamblu de activități desfășurate în vederea influențării deciziilor care privesc politicile publice din domeniile de interes pentru sectorul neguvernamental. Practic, o asemenea politică include relațiile de presă cu ambasaderele statelor acreditate în România și munca de informare pentru a permite o mai bună înțelegere și acceptare. Elemente de advocacy se găsesc în toate ariile diplomației publice, fiind dominante în diplomația publică americană, care pune accentul pe „vinderea ideii de America”.

Pentru reușita campaniei de advocacy este necesar să fie parcurși câțiva pași, absolut obligatorii:

- formularea clară a scopului și obiectivelor campaniei;
- comunicarea externă prin mesaje clare, ce trebuie să conțină cuvinte cheie;
- definirea punctelor tari și a punctelor slabe;
- comunicarea valorilor ce sunt susținute de campanie;
- identificarea părților interesate și a pașilor ce urmează să fie parcurși.

Rezultă din cele prezentate faptul că, în ultimă instanță, advocacy este procesul prin care cetățeni organizați influențează factorii responsabili în luarea unei decizii, pe un subiect specific de interes public. Spre deosebire de advocacy, lobby, care este de fapt tot o tactică de advocacy, presupune abordarea directă a autorităților răspunzătoare de problema în cauză;

c) diplomația culturală presupune, așa cum menționam, desfășurarea unor activități de promovare a propriei culturi în străinătate. Altfel spus, diplomația culturală reprezintă demersul unui actor de a gestiona mediul internațional, prin facilitarea transmisiunilor culturale peste hotare sau prin punerea la dispoziție de informații legate de resursele și realizările culturale ale națiunii emițătoare. În practică, diplomația culturală este văzută ca fiind „exportul exemplelor” culturii unei națiuni. Toate aceste demersuri, alături și de altele, sunt strâns legate de diplomația schimburilor. Exemplul cel mai cunoscut este cel al Franței, care și-a construit o rețea vastă de instituții educaționale, care să susțină învățarea limbii

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

franceze peste hotare, bazându-se mult pe „supraviețuirea” noțiunii de francofonie pentru păstrarea influenței și a prestigiului;

d) diplomația schimburilor academice reprezintă activitatea de interacțiune cu publicul din străinătate, prin trimiterea cetățenilor proprii peste hotare și acceptarea celor străini în hotarele țării, pentru o perioadă de studii sau de asimilare cu cultura. Elementul de reciprocitate este axul central al acestui aspect al diplomației publice și se bazează pe viziunea unei experiențe internaționale de învățare, din care ambele părți pot să câștige. De multe ori, schimburile academice se suprapun cu elementele diplomației culturale, fiind însă folosite și pentru promovarea unei politici specifice. În Japonia, de exemplu, se pune un accent deosebit pe acest element al diplomației publice.

e) transmisiunile internaționale sunt activități de interacțiune cu publicul din străinătate, prin intermediul televiziunii, radioului și internetului. Practica a demonstrat că cele mai eficiente modalități ale transmisiunilor internaționale rămân știrile, în special cele reale, aceasta datorându-se gradului lor ridicat de obiectivitate. Deși emisiunile internaționale comerciale pot fi considerate ca făcând parte din sfera diplomației publice, acestea se supun, în primul rând, intereselor private.

Există state care pun accent doar pe anumite practici ale diplomației publice, o strategie ideală ar trebui însă să le cuprindă pe toate, o structură eficientă putând să fie reprezentată de un mix echilibrat al acestor practici, deoarece fiecare dintre acestea aduce propriile sale valențe.

În activitatea de diplomație publică, politicile și practicile în acest domeniu se implementează printr-o serie de **instrumente** specifice, majoritatea acestora fiind în competența Ministerului Afacerilor Externe al statului interesat. În acest context, Ministerul Afacerilor Externe al României transpune prioritățile sale de politică externă în teme pentru acțiunile de diplomație publică din cadrul programelor pe care le desfășoară anual, aici trebuind avute în vedere, de exemplu: sărbătorirea Zilei Europei, a Zilei Naționale, Reuniunea Anuală a Diplomației Române, Zilele Internaționale a Francofoniei etc., programe prin care se promovează atât contribuția culturii și științei naționale la valorile culturale internaționale, cât și apartenența și angajamentul țării noastre la structuri ce îi asigură respectarea valorilor de la care se revendică. În acest context, ministerul dispune de un evantai de alte instrumente specifice, ce pot fi structurate în trei direcții de bază:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

- campaniile ministerului, campanii diverse, începând cu organizarea unor vizite de documentare și informare la sediul unor organizații europene sau mondiale pentru participanți din România, participarea la seminarii, conferințe, mese rotunde, expoziții pe diferite teme, toate acestea, alături de altele, încercând să răspundă interesului opiniei publice românești față de atribuțiile, activitățile și preocupările acestora;

- organizarea unor evenimente de către misiunile României în străinătate (ambasade și oficii consulare), acestea putând și trebuind să organizeze evenimente precum concerte, expoziții, standuri, conferințe, prelegeri, spectacole de teatru, proiecții de filme, etc., la care să participe toți cei interesați (tineri – elevi și studenți-), alți cetățeni, asemenea acțiuni având rolul de a transmite nemijlocit un mesaj clar despre caracteristicile determinante ale poporului român;

- evenimente organizate pe plan intern, și aici avem în vedere programe editoriale, cursuri internaționale Nicolae Titulescu, Cupa Ministerului Afacerilor Externe, viza SUA, etc.

Asemenea evenimente, dar și altele, pot fi organizate și de structurile de specialitate ale ministerului, respectiv de către Departamentul de Diplomatie Publică, Ambasada României din Chișinău, Reprezentanța României la NATO, dar și de către altele, la care vom reveni pe parcursul analizei noastre.

Așa cum credem că rezultă din cele prezentate, diplomația publică este atuul Ministerului Afacerilor Externe, acțiunile derulate de către acesta trebuind să aibă în vedere atât prioritățile de politică externă cât, mai ales, mesajul generic despre cultura și identitatea românească, un mesaj cât mai elocvent în fața publicului străin. Aceasta, în condițiile în care activitatea de diplomație publică se constituie într-un crezuet al valorilor ce definesc identitatea culturală a românilor și, în același timp, un circuit de testare a acestor valori, din care să fie selectate cele care să fundamenteze conturarea unei strategii eficiente de diplomație publică. Pentru atingerea unor asemenea obiective este necesar să existe câteva **direcții de acțiune în domeniul diplomației publice**, direcții care să aibă în vedere, printre altele, aspecte precum:

- a) elaborarea prin efort instituțional a unei Strategii naționale de diplomație publică (pe termen lung și mediu), precum și a unor direcții strategice de acțiune pentru modificarea percepției României în lume (pe termen scurt și mediu). Definirea unei strategii de diplomație publică se impune ca o preocupare la nivel inter-instituțional de mare importanță, ținând cont

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

de responsabilitățile complementare ale instituțiilor care au atribuțiuni în promovarea și reprezentarea României în lume în domenii diverse – sociale, culturale, economice, tehnico-științifice etc.- până la rafinierea mesajului care să definească specificul românesc. O strategie coerentă de diplomatie publică, cu un vârf de lance reprezentat de acțiunile Ministerului Afacerilor Externe, realizată în concordanță și complementaritate cu acțiuni ale altor instituții cu responsabilități în acest domeniu, poate avea șanse reale de viabilitate doar prin realizarea unui plan unitar la nivelul tuturor acestor instituții. Adoptarea unei asemenea Strategii este cu atât mai necesară în prezent, în condițiile în care anii trecuți activitățile diplomatiei publice au fost insuficient conturate și promovate, existând o lipsă de consecvență în aplicarea unor linii strategice. Acest fapt a determinat alimentarea capacității reactive a Ministerului Afacerilor Externe pentru rezolvarea situațiilor de criză, în detrimentul unei viziuni proactive, condiție sine qua non pentru promovarea și impunerea priorităților de politică externă ale României în spațiul european și în contextul actual al tendinței accentuate de globalizare;

b) acordarea unui sprijin mai consistent liniilor strategice și acțiunilor de politică externă cu componente de diplomatie publică – culturală, economică și științifică. Avem în vedere atât un sprijin material și financiar, dar și legislativ și organizatoric. În acest sens, vom reaminti faptul că în anii trecuți domeniul diplomatiei publice s-a confruntat cu o serie de restricții bugetare, dar și cu anumite aspecte ale procesului de aprobare instituțională a unor inițiative, acestea, alături de altele, conducând la o insuficientă conturare și promovare a profilului României, a atributelor sale de imagine și, nu în ultimul rând, a valorilor pe care le deține, nereușindu-se astfel să se combată o serie de percepții negative, clișee și stereotipuri. În aceste condiții, se simte nevoia elaborării și adoptării, tot prin efort interdisciplinar, a unui Plan coerent de acțiune, cu măsuri concrete și pertinente, care să conducă la modificarea percepției României în lume;

c) dezvoltarea unui nou instrument de promovare a diversității reperelor românești aflate în spațiul european, prin intermediul cărui să fie reprezentate monumente de arhitectură, opere artistice realizate de artiști români (sculptură, pictură etc.), aflate în diverse spații publice și muzee din Europa și din alte locuri care amintesc de România. Un asemenea inventar simbolic are menirea de a pune în valoare contribuția poporului român adusă de a lungul timpului în dezvoltarea culturii și civilizației europene;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

d) elaborarea unor instrumente eficiente de menținere a identității culturale și lingvistice, urmărindu-se astfel consolidarea identității etnice, culturale, lingvistice și spirituale a comunităților românești din afara țării. În același timp, sunt necesare acțiuni care să conducă la păstrarea credinței strămoșești a românilor care trăiesc peste granițe. Identitatea culturală implică un proces de asumare a identității românești și de conectare la manifestările și posibilitățile instituționale, identitate ce trebuie tradusă prin limbă, produse lingvistice și literale, elemente specifice și unice de spiritualitate și tradiție (practicarea credinței, prezervarea dimensiunii folclorului autentic), educație, societate civilă, etc. Vom menționa aici o parte dintre programele ministerului, ce se înscriu în aceste axe prioritare:

- cultură – *Constantin Brâncuși*;
- educație – *Nicolae Iorga*;
- spiritualitate și tradiție – *Andrei Șaguna*;
- mass- media – *Mihai Eminescu*;
- societate civilă – *Dimitrie Gusti*.

e) intensificarea acțiunilor de colaborare cu mediul academic, reciprocitate în efectuarea de studii, de stadii de cercetare etc., elementul de reciprocitate fiind axul central al acestei componente a diplomației culturale, aceasta bazându-se pe viziunea unei experiențe internaționale de învățare;

f) o mai eficientă relaționare a Ministerului Afacerilor Externe cu Institutul Cultural Român, pe de o parte, și cu instituțiile culturale românești din străinătate, cu misiunile diplomatice din țările de reședință, pe de altă parte;

g) implicarea într-o mai mare măsură a instituțiilor statului cu atribuțiuni principale în diplomația publică, dar și a celor care, pe lângă activitatea de bază, desfășoară și acțiuni de politică externă, cu componente de diplomație publică, în realizarea unor activități eficiente în acest domeniu. Avem în vedere, de exemplu, Institutul Cultural Român, dar și Înaltul Reprezentant al Primului ministru pentru promovarea proiectelor economice strategice și diplomația publică, instituție înființată chiar în anul acesta (2014);

h) inițierea unor dezbateri pe tema rolului, locului și importanței diplomației publice, cu toate componentele acesteia, dezbateri la care să participe specialiști cu expertiză în domeniu – teoreticieni și practicieni- dezbateri în urma cărora să rezulte principalele direcții de acțiune asupra modalităților prin care să se depășească deficitul de cunoaștere a României în rândul

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

opinii publice străine. În același timp, dezbaterile în cauză ar trebui să creioneze un mesaj generic despre cultura și identitatea românească, care să fie cât mai elocvent în fața publicului străin.

Direcțiile de acțiune în domeniul diplomăției publice trebuie să urmărească definirea României în spațiul internațional, să dezvolte un dialog consistent cu opinia publică din afara țării, dar, mai ales, cu societățile din țările în care există comunități mari de români, să ajute la o mai bună integrare a acestora și să contribuie la atingerea obiectivelor de politică externă a țării.

Bibliografie

1. Bennet. W. Lance și Entman Robert (editori). *Mediated Politics*, Cambridge University Press, Cambridge, 2011.
2. Cull Nicholas J. *Public Diplomacy before Gullion. The Evolution of a Phrase*, US Center of Public Diplomacy; <http://uscpublicdiplomacyorg/pdfs/gullion>. Pdf
3. Guceac Ion, Popescu Sergiu, *Diplomația publică- componentă indispensabilă a discursului extern în condițiile globalizării*, în Akademos nr.1 (6), martie 2010.
4. Kissinger Henry – *Diplomația*, Editura All , București 2007
5. Konnan George F. *American Diplomacy*, University of Chicago Press, Chicago, 1984
6. Jora Lucian. *Diploația culturală a Uniunii Europene.Aspecte funcționale ale serviciului european de acțiune externă*, în Revista de Științe politice și internaționale nr IX- 2, 2012.
7. Miculescu Simona Mirela. *Relații publice internaționale în contextul globalizării*, Editura Comunicare.ro, București 2001.
8. Modreanu Simona, Curs. *Diplomația culturală* (nepublicat)
9. Neumann Liliana, *România și diplomația publică în procesul integrării în NATO-* Teză de doctorat, Universitatea Babeș- Bolyai, Cluj -Napoca
10. Nye Joseph S. *Noua diplomație publică*. În Dilema veche nr 315, 25 februarie- 3 martie 2010

Realizat,

Prof.univ.dr. Gheorghe Pistol